

Život v době informační

cyklus přednášek nabízených partnerům projektu Fakt, jo? v regionech

Cyklus Život v době informační

Většina současných lidí 55+ prožila neaktivnější etapu života v době, kdy ještě neexistoval rozvinutý mediální trh, účast občanů na společenském dění byla omezená, kritické myšlení a utváření vlastního názoru nebylo podporováno. Dnešní doba vyžaduje aktivní a zároveň kritický přístup k informacím a současně velkou obezřetnost. Cílem našeho cyklu seminářů je seznámit vás se světem médií, s novinářským řemeslem a přispět k lepší schopnosti utvářet si vlastní názor, čelit náporu reklamy, bezpečně se pohybovat po internetu nebo debatovat s hosty o hodnotách, jako jsou svoboda slova či státní propaganda.

Jak se rodí zpráva

Každý den se stane milion událostí, ale večerní zprávy mají jen 30 minut. Zdá se jako nemožný úkol vybrat ze všeho dění to nejdůležitější, ale přesto každý den vycházejí deníky s plnými stranami a zpravodajské relace informují o tom, co se během uplynulého dne stalo. Jde o rutinní výběr, který má svá jasná pravidla. Právě na ně se společně podíváme blíže. Zjistíte, jaké parametry jsou nastaveny na sítu, jímž se filtrují události. Proč mají mnohem větší pravděpodobnost úspěchu zprávy, které jsou negativní, ukazují konflikty či střety, ať už fyzické či názorové, a také proč nás tolik dojmají hluboké lidské příběhy a přitahují osudy celebrit. Naučíte se číst mezi řádky a pochopíte, proč jsou zprávy postaveny, tak jak jsou, a proč obraz, který vykreslují média, neodpovídá skutečnosti. Bývá pokřivený a nikdy neukazuje vše. Pochopíte, že objektivita je relativní pojem a že spíše než ona je rozhodující úhel pohledu zpravodaje.

Novinář je také člověk - Beseda s novinářkou/novinářem

Debata o nárocích, nástrahách a morálních dilematech, kterým novináři čelí. Nedosažitelnost objektivity při současné maximální snaze ji vystihnout, novinářské standardy a etika. Novináři jsou v dnešní době obecně pod velkým tlakem, kvůli ziskům se zvyšují nároky na rychlost vytváření článků. Společně s hosty nahlédneme do tajů tohoto řemesla. Moderovaná beseda.

Reklama a manipulace

Žijeme ve světě reklam. Znějí z televize, rádia a v tisku jsou na každé straně. Ti odolnější z nás se jim snaží vyhnout, jenže jejich tvůrci jsou stále vynalézavější. Jejich metody udolání i těch nejvytrvalejších jedinců jsou velmi propracované a mají celou řadu podob. Kromě klasických reklamních spotů mnohé firmy využívají dalších forem, které nejsou na první pohled rozlišitelné. Své automobily umisťují do seriálů, na stranách časopisů se objevují články oslavující zázračné účinky kloubních preparátů a v ingrediencích receptů jsou vepsané potraviny, bez nichž bychom oběd neuvařili. Každý náš krok na internetu je sledován a vyhodnocován. Na základě toho nám pak jsou podstrkovány reklamy. Dostáváme se tak do kolotoče nabídek šitých na míru. Společně se podíváme, co vlastně reklama je a jak jí vědomě čelit a odolat. Řekneme si také, proč je dobré přistupovat obezřetně k reklamním telefonátům a jak vás chrání zákon.

Fake news

V záplavě mediálních sdělení je často těžké rozlišit kvalitní zprávy od nekvalitních, důvěryhodné od nedůvěryhodných. Čím dál častěji se setkáváme se zavádějícími či vyloženě lživými články či výroky a tápeme, komu a čemu věřit. Může to v nás vzbuzovat nejistotu, frustraci či zlost, ale i chuť stáhnout se do ústraní a už nevěnovat pozornost veřejnému dění vůbec. Jak si totiž utvářet názor, když jedni druhé zpochybňují a všechna nařčení se zdají být cílenými kampaněmi? Není snad pravidlem, že na každém šprochu je pravdy trochu?

Cílem tohoto semináře je hledat hranici mezi smyšleností a fakty. Vysvětlíme si dnes běžně používané pojmy jako fáma, dezinformace, poplašný mail či hoax a ve srovnání s běžnou informativní zprávou či názorovým článkem se pokusíme sestavit typologii zavádějících a lživých zpráv, kterým se často obecně říká „fake news“. Naučíme se posoudit kvalitu a důvěryhodnost mediálních sdělení podle několika základních kritérií, jako jsou například pravděpodobnost, vyhovující titulek či používaný jazyk. A konečně, povíme si, proč je pro jedince i společnost tak důležité umět tato sdělení rozlišovat.

Televize, rozhlas

Díváte se denně na zprávy? Nebo je snad posloucháte v rádiu? Televize a rozhlas jsou součástí našeho každodenního života. Přináší nám důležité informace, baví nás, ale také nás někdy připravují o čas. Abychom je dokázali využívat efektivně a ke svému prospěchu, měli bychom rozumět tomu, jak fungují. Nejprve se zaměříme na vývoj a fungování veřejnoprávních i soukromých rádií a televizních stanic v České republice. Začneme u jejich počátků a skončíme u digitalizace. Probereme vlastníky médií a způsoby jejich financování. To jsou totiž důležité aspekty, které ovlivňují, jaké pořady jednotlivé redakce připravují a jak prezentují události. Na konkrétních příkladech si ukážeme, jak dokáží ovlivnit veřejné mínění obecně i mínění jednoho konkrétního člověka. Část semináře věnujeme politické žurnalistice, zvláště pak debatám, diskuzím a rozhovorům.

Věříme fotografii

Současný vliv vizuálních prvků ve zpravodajství a moc obrazu stále sílí, protože obraz je snadněji a rychleji „konzumovatelný“. Na tomto semináři se proto zamyslíme nad vlivem obrazu na utváření našeho vnímání reality. Během debaty pochopíme, jak vizuální doprovod ke zpravodajství vzniká a jaké hodnoty a autorské záměry fotografie prozrazuje. Ukážeme si také slavné montáže a typické druhy manipulací ze současnosti.

Dějiny tištěných médií

Média jsou všude kolem nás. Dennodenně si pouštíme televizi, rozhlas, čteme noviny nebo časopisy. Tak to ale ještě před sto lety nebylo. Jak média vznikla, jak se vyvíjela a jak se stala nedílnou součástí našeho všedního dne? To se dozvíte na přednáškách o dějinách médií. Dozvíte se, jak se tato média vyvíjela v českých zemích, ale také něco z jejich světové historie. Nebudou chybět ani příběhy samotných novinářů. Uděláme si výlet do 17., 18., 19., ale hlavně 20. století. Na tuto přednášku volně navazují Dějiny televize a rozhlasu.

Dějiny rozhlasu a televize

Média jsou všude kolem nás. Dennodenně si pouštíme televizi, rozhlas, čteme noviny nebo časopisy. Tak to ale ještě před sto lety nebylo. Jak média vznikla, jak se vyvíjela a jak se stala nedílnou součástí našeho všedního dne? To se dozvíte na přednáškách o dějinách médií. Dozvíte se, jak se tato média vyvíjela v českých zemích, ale také něco z jejich světové historie. Nebudou chybět ani příběhy samotných novinářů. Uděláme si výlet do 17., 18., 19., ale hlavně 20. století.

Dobromysl novinářiny

O tom, jak média a komunikační technologie pomáhají a jak se stát záchranářem a digitálním Sherlockem z vlastního gauče. Šum a chaos v současném mediálním světě může snadno vyvolávat pocit zmatení, nedůvěry a frustrace. Zvláště prostor internetu usnadňuje šíření smyšlenek a podporuje závislost především mladých lidí, kteří stále více budují své vztahy online a oddalují se tak reálnému světu a vztahům v něm. Bylo by však příliš snadné tento svět odsoudit, neboť existuje bezpočet příkladů, které dokazují, že právě nové komunikační technologie umožňují měnit svět k lepšímu.

Seminář ukáže příklady a možnosti, jak lze skrze média a moderní technologie pomáhat v těžkých životních situacích, jako je chudoba či humanitární krize. Podíváme se na možnosti ověřování informací. Ukážeme si, jak digitální Sherlockové odhalují zdánlivě neodhalitelné záhady současnosti a něco se od nich přiučíme. Nepropadejme panice ze současného mediálního světa, naučme se ho využívat pro pozitivní změnu a vzájemnou pomoc.

Fakta, osobní sdělení a komentáře

Dovednost odlišit osobní názory či komentáře od faktů je klíčová schopnost, jak se ubránit manipulacím. Proto je dobré poznat, kdy se nám novinář či řečník snaží podsunout svůj osobní pohled.

Zpravodajské hodnoty

Lekce vám pomůže pochopit, jak se tvoří zpravodajství. Součástí lekce je hra na editora, kde určíte, co se dostane do hlavní zpravodajské relace, a následně si na pěti televizních stanicích z jednoho dne ověří, zda mají profesionální editoři stejný názor.

Mediální průmysl a reklama

Pochopíte, proč mediální domy kupují další časopisy, weby či rozhlasové stanice a jaké výhody z toho mají. Zároveň zjistíte, jak vás jakožto čtenáře či diváka dokáže mediální dům marketingově prodat.

Průzkumy, výzkumy a ankety v médiích

Čísla jsou fakta, ale ne všechna čísla v médiích mají reálnou vypovídající hodnotu. Během lekce se naučíte posuzovat validitu dat a rozlišovat účel, s jakým byla data zveřejněna.

Mediální obezřetnost I.

V dnešním informačně přehlceném světě si občas můžeme připadat ztraceně a podléhat potom i zprávám, které nejsou zcela pravdivé, nebo které nás chtějí manipulovat k určitému chování. Proto je dobré být mediálně obezřetný, tj. přistupovat k informacím kriticky a umět zkreslené zprávy rozpoznat. Na přednášce si vysvětlíme, co to kritické myšlení je a jaké jsou jeho přínosy v každodenních situacích. Představíme si jednoduché nástroje a pravidla, která nám pomohou snáze odhalit fake news a dezinformace, a povíme si i o rizicích, které s sebou přehlédnutí nepravd a polopravd přináší. Cílem přednášek je podpořit kritické myšlení, které může sloužit jako prevence před negativní manipulací.

Mediální obezřetnost II.

Základy kritického myšlení jsou sice v hodnocení věrohodnosti informací základem, zdaleka však nestačí. Do mixu totiž vstupují ještě fenomény jako kognitivní zkreslení nebo argumentační fauly. Na další přednášce o mediální obezřetnosti si vysvětlíme, co tyto fenomény představují a jak je můžeme identifikovat. Zopakujeme si také principy kritického myšlení a popíšeme si další nástroje pro kritické zhodnocení informací. Na konkrétních příkladech si ukážeme, jak můžeme naučené dovednosti aplikovat na ověřování pravdivosti tvrzení.

Lapeni v Síti aneb bezpečnost na internetu

Praktický seminář odpoví na otázky spojené s bezpečným využíváním internetu: např. může se někdo skrze můj e-mail nebo facebookový účet dostat k mým osobním informacím? S pomocí odborníka se naučíme zacházet s podvodnými e-maily loudícími peníze, dozvíme se, zda je důkladná ochrana internetového bankovníctví a jak bezpečně nakupovat online.

Propaganda

Konec studené války mnozí prohlásili za konec ideologie a zdálo se, že už vůči politické a mocenské manipulaci nemusíme být tak obezřetní. Teprve nedávno, kvůli současnému domácímu i světovému politickému vývoji a rozvoji moderních komunikačních technologií, se propaganda opět dostala do středu pozornosti. Dnes je však propaganda mnohem méně nápadná, než jak ji známe z nacistického Německa či z dob stalinismu. Tento seminář má proto za cíl zmapovat vývoj technik propagandy a blíže prozkoumat moderní metody těchto informačních operací, rozpoznávat je a rozlišovat, a díky tomu jim alespoň částečně odolávat. Pokusíme se zjistit vztah mezi dezinformacemi a propagandou, kdo z nich může těžit a jaké mohou mít dopady na společnost a naše každodenní životy.

Projekt podpořila Nadace OSF v rámci programu Active Citizens Fund, jehož cílem je podpora občanské společnosti a posílení kapacit neziskových organizací. Program je financován z Fondů EHP a Norska.

| Nadace OSF

